

Balatonsz?l?s – református templom

2009 július 06. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Padányi Bíró Márton (1696–1762), 1745-t?l haláláig veszprémi püspök, a katolikus restauráció elszánt harcosa olyan alapos – tegyük hozzá: er?szakos – térítést végzett egyházmegyéjében, hogy két évtizedes m?ködése nyomán alig maradt község protestáns hiten. A török háborúk idején nagyrészt elpusztult, csak a hódoltság vége felé újranépesült Balaton-felvidéken is csupán mutatóba maradt néhány luteránus és kálvinista gyülekezet. A Balatonfüredt?l északra es?, Árpád korabeli alapítású falvak közül Pécselyen és Sz?l?sön maradt fenn máig jelent?sebb református egyházközség, annak köszönhet?en, hogy a kálvinista pécselyi kisnemesek fegyverrel védték meg templomukat a karhatalommal rájuk támadó püspökt?l.
Pécsely 1233-ban említett, Szent Péter titulusú templomát 1550-ben rongálták meg a törökök. Kés?bb reformátusok hozták rendbe és használták. Rómer Flóris 1859-ben még látta, vázlatot is készített az egyhajós, egyenes szentélyzáródású, tornyos épületr?l. Amikor három évvel kés?bb lebontották, a szentély harántfalán többalakos falfestményt fedeztek fel, rajta 1268-as évszámmal. Az 1863-ban a helyére épített, tekintélyes külsej? kálvinista templom ma a falu közepén látható.
A gótikus várának maradványairól is nevezetes község keleti szomszédja, a háromszáz lakosú Balatonsz?l?s szintén középkori település. Sz?l?s falu neve 1313-ban t?nik fel oklevélben – ekkor fából épített Mária-kápolnája volt –, de 1343 táján már új, k?b?l épült plébániatemplomáról tudósít egy másik forrás. Amikor 1978-ban elvégezték az alacsony k?fallal körülvett középkori templom régészeti kutatását, a feltárt padlószint alól el?került egy korábbi épület alapfala. A hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentély még a XIII. századi, els? építkezés nyomvonalát ?rzi (a helyreállított padlóburkolaton téglasor jelzi). A korai gótikus stílusban végzett XIV. századi b?vítés különlegessége a hajó déli oldalához csatlakozó torony, amely a bejárat fölé magasodik. A sarkain támpilléres, boltíves toronyalja el?csarnokot képez, az emeleten szintén középkori ablak k?kerete látható. A törökvész idején megrongálódott építményt maguknak renováló protestánsok lebontották a minden bizonnyal sokszög alaprajzú szentélyt, a keleti oldalt egyenes szakasszal toldották meg, majd 1796-ban beboltozták a bels? teret. Ekkoriban készült a torony barokk sisakja is. A XIX. században a gyülekezeti terem mindkét végére karzatot építettek; az új, tágas ablakokat 1943-ban vágták a déli falba.
Egy 1320-ban kelt periratban a tihanyi bencés apátság az ellen tiltakozott, hogy az Aszóf?höz közeli Kövesden, amely az ? birtoka volt, Sz?l?si Arnold nemes úr tornyot, Sz?l?s faluban pedig k?házat és k?pincét kezdett építeni. A bíróság az apátságnak kedvez?en ítélt az ügyben, ám a tornyot 1325-ben mégis Arnold úr fiának voltak kénytelenek bérletbe adni a barátok. Koppány Tibor, a Balaton-környék m?emlékeinek monográfusa szerint ez a bizonyos – mára elenyészett – gótikus k?torony a tópart eddig ismert egyetlen ilyen jelleg? építménye volt. Alighanem a t?le nem túl messze lév? nagyvázsonyi vár XV. századi lakótornyának el?képe lehetett.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló